

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 „ — „
 Na štvrt roka — 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.
 Majiteľ a vydavateľ:
 JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Naše shromaždenia.

Nedeľu po nedeli majú naši ľudoví voličia
 v okresoch ľudové shromaždenia.

Na čo sú tie shromaždenie?

Na to, aby sme my, kresťanskí ľudáci uká-
 zali svetu, že naše poctivé okresy neprináležia
 liberálom, ale dľa všetkej pravdy pred Pánom
 Bohom i pred svetom patria ony nám ľudákom.
 Ešte aj dnes začervenejeme od hanby a od
 vzteku, že pre neopatrnosť niekoľkých sprostších
 kresťanov vedeli nám liberáli vytrhnúť z ruky isté

pre nás okresy. Veď sme boli pri poslednej volbe
 už pri vrcholci víťazstva a stalo sa predsa, že
 sme po toľkých bojoch a pri toľkých krásnych
 nádejách predsa prepadli. Okresy naše mnohé
 sú temer čisto-katolícke, v ktorých prebýva ľud
 nábožný; okresy dobré i samou prírodou po-
 zehnané: tieto okresy upadnuly do služby liberá-
 lov, najväčších to nepriateľov viery katolíckej
 a všetkého, čo je sväté!

No, Bože dobrý, buď nám milostivý, ale
 toto tak zostať nesmie; toľkú hanbu srdce ver-
 ného katolíka neznesie. — Na stranách našich pre-

Dedina horí!

slávily sa okres prievidský a frašacký; v susedstve týchto pripravily sa k istej porážke liberálov okresy zlatomoravecký a novobaňský. Teda len my, ostatní voličia ľudoví máme ostať hlúpou podnožkou židov a liberálov? Či by z nás nevystalo trochu oduševnenia za tú našu stranu ľudovú, ktorá za česť a práva kresťanstva a Pána Ježiša Krista, za vlasť a za kráľa bojuje? Či by sme len my museli ostávať takými naničhodníkmi, za akých nás liberáli vykrikujú, keď hovoria verejne, že hlúpeho Jana sedliaka za glg pálenky a s trochu strachom kedykoľvek naženú do tábora liberálov?!

Bratia moji milí, pre Pána Boha vás prosím, uctíme samých seba a nedajme si ďalej od zlo-myselných liberálov svoju česť a občiansku hodnosť po kaluži vláčif. Ukážme tým Mardocheom a iným liberálom, že pod tou halenou, v duši toho «hlúpeho Jana» prebýva viac statočnosti a mužskosti, ako vo všetkých tých liberálnych Mojžišoch a kadeakých handrlákoch, ktorí krčia sa pred masnými hrncami na veky a vyplazujú svoje hladné jazyky až po pupky.

A prosím aj slávne panstvá zemské, aby sa nedopúšťaly proti ľudovým voličom takých nátlakov, jaké zažiť museli sme od vašich úradníkov, áno ešte aj od niektorého duchovného pri voľbe poslednej. Však ste vy páni až veľmi dobre badať mohli, že náš ľud katolícky žije a mrie za svoju kresťanskú stranu ľudovú: i načo-že bolo vám treba tak ztreštene kortešovať proti nám? Jedine vy, a z nás žijúci židáci bola to tá prekrásna kompánia, ktorej ďakovať máme haňbu tú, že sme prepadli. Môžem vám povedať, že v ľudu našom ešte vždy trvá veľké rozhorčenie a veľmi trpká rozpomienka proti vám. Ale nemyslíte si, že sme sa z minulosti nepoučili! My sa viacej ztrašif od nikoho nedáme, lebo vieme, že za naše ľudové presvedčenie nás odteraz už žiaden nebude smieť beztrešne prenasledovať. Sme svobodní občania práve tak, ako aj vy; a keď zachováme svornosť a keď na nás ničoho zlého a žiadnych výstupkov nedokázete: vtedy obráti sa koniec palice na vás i najdu naši ľudoví ablegáti spôsob, aby ste za vaše proti nám prechmaty zaslužnému trestu neušli! Však aj pri shromaždení v Oslanoch videl som, ako sa pán slúžny zachovali proti nám, čo sme boli prespolní: a čo že s tým zvíťazili? Veru museli sa pekne-krásne

vyhovárať, a pán predsededa, barón Kaas rozpo-vedali o ňom všetko aj na sneme, a tak ten pán slúžny iba že si posmech utržili.

Hore sa tedy bratia moji ľudáci každého jedného okresu! My musíme sa dostaviť na tie naše shromaždenie všetci, aby sme si uctili takých slávnych mužov, akí k nám rečníť príjdu. Či na voze, či pešo, každý nech sa usiluje dostaviť sa, aby ani jeden poriadnejší ľudák z tábora nášho nechybel. Už sme sa dosť navyčkávali toho víťazstva nášho; teraz ponúka sa nám zase krásna príležitosť, kde učiníme slub svätý, že stranu našu k víťazstvu privedieme. Na našom shromaždení máme sa všetci poznávať a tu si čerpať posily k budúcim bojom a povedať si: Ani čo by hromy bily, my musíme zvíťaziť a vykonáme aj všetko potrebné, aby aj náš okres bol už raz vriedený medzi tie poctivé okresy, v ktorých ľud kresťanský zázračnou svornosťou a vytrvalosťou vedel zahnať na dno pekla nenávidených liberálov.

Ako všetci viete, vo všetkých okresoch našich ešte máme veľa aj občanov izraelitských, a dosť sa ich nachádza aj po dedinách najmenších. Dosavád títo izraeliti vždy stavali sa proti ľudakom ako rozpajedené sršne. Uvidíme, ako budú sa chovať v budúcnosti. Ja veľkej nádeje neprechovávam na ich polepšenie a práve preto poviem im toľkoto: O vás, páni židáci, hovorí sa, že ste vy ľudia pre seba múdri — a to je veru ale aj pravda. Ale pri voľbách sa tá múdrosť vaša trati. Uvidíte, páni židáci, že vám tá múdrosť liberálna zlihá! Či vy *musíte* tak nešetrne dokazovať nám, že *nás* a naše kresťanské presvedčenie nenávidíte. A keby sme *my*, kresťania, tiež tak nešetrne prejavovali svoju nenávisť oproti vám a oproti vašim kšeftom: nuž prosím pekne, *z čoho by ste potom žili?* Snáď by vás páni poschovávali do klieťok, ako drahé vtáčky, a snáď by vám do otvorených pískov padala neaká manna liberálna? Mali by ste si pomysleť, že «ruka ruku myje»; a tak teda, keď vy hlavne len z tej kresťanskej sedlače žijete, mali by ste nám dopriať tej ľudovej strany, aby nám lepšie bolo. Lebo keď bude lepšie *nam*, to pocítia aj kšefty *vaše*; ale keď pomôžete liberálom znivočiť *nás*, potom môžete sa aj *vy* posbierať za nami do Ameriky. Nebojte sa, aj ten «hlúpy Jano-sedliak» nebude na veky takým hlúpym; a s tým vašim prepiatym liberál-

čením donúte nás k tomu, aby sme sa vás, ako našich najstrašnejších nepriateľov báli a vaše kšefty na ďaleko obchádzali. Veď nikto nenie povinný nasycovať toho, ktorý sa mu ukazuje byť nepriateľom. Naša ľudová strana nevytvára žiadneho z lona svojho; ona ochotne prijme aj vás, jestli sa chcete cítiť tak «ľuďmi», ako je ľud kresťanský; jestli nechcete pre seba žiadne nadpráva nad nami; jestli nežiadate, aby ste v krajine tejto boli považovaní za nejaké «extra wurst».

Ale kto verí v Boha, a kto má trochu svedomia, a kto zná cítiť len trochu po ľudsky, a kto cíti v sebe čo len málo útrpnosti nad tým nešťastlivým ľudom kresťanským: všetkým takýmto privolávam:

Bratia moji šlachetní! Blíži sa nám chvíľa, aby sme sa ukázali, či sme čo hodní, alebo či sme darebáci a hlupáci. Svoj ľudový okres ani za celý svet si viac liberálom nedajme, a preto už teraz ku shromaždeniam a voľbám chystajme sa všetci vesele v nádeji istého víťazstva spravodlivej veci našej!

To vám privoláva

Eudák pravý.

POLITICKÉ CHÝRY.

Liberáli v Šáriši.

V malosabinovskom okrese pri posledných voľbách vyvolili si liberála Hodossyho proti ľudákovi. To sa podarilo vtedy len preto, lebo Hodossy, ktorý len pod Széllom prestúpil s Apponyim na vládnú stranu, požíval medzi pánmi, áno aj medzi duchovnými sabinovského okresu veľikú vážnosť, ako človek mierny a učení. Keď ale po Széllovi a Khuenovi prevzal veslo vlády Štefan Tisza, Apponyi a jeho najviacerí privrženci vystúpili zo strany vládnej preto, lebo Tisza neprislúbil držať sa hesla Széllovho: «právu, zákona a spravodlivosti», ba od samého počiatku svojho ministerstva prejavoval násilnicke chůtky. Ale Hodossy, najvernejší privrženec predtým Apponyiho, *nevystúpil z vládnej strany*. Toto každého trápne prekvapilo.

Hodossy je človek už v rokoch, a chcel by byť silou-mocou ministrom. Nuž pre túto osobnú príčinu zmenil sa už celkom. Čo predtým v politike schvaloval, to teraz zatracuje; a proti čomu prv bojoval, teraz to s liberálmi zastáva. Minulú nedeľu šiel do Sabinova ospravedlňovať sa zo svojej liberálniny. Aby ukázal voli-

čom svojim, že teraz je on už tým najtuhším liberálom, pojal zo sebou z pomedzi starých liberálov tých najzuba-tejších, našim kresťanským pohybom tých najnepriateľ-skejších, ako na príklad *Fajliča*, ba aj povestného *Ga-járiho*!

O reči jeho. ktorú tam pred pánmi povedal, nemáme čo hovoriť. Napádal Kossuthistov, Bánffyho, aj Apponyistov, vychvaľoval sám seba a zvlášte ministra Tiszu. (!)

Medzi poslucháčmi Hodossyho bol aj veľk. p. *Harcásár*, prepošt, ktorý po reči Hodossyho vstal a veľmi pekne poďakoval sa pánu Hodossymu za jeho tuhú liberálninu. Pán prepošt tak oduševnil sa za tú liberálninu, že všetkým tým pánom Hodossovým liberálom pripravil skvelú hostinu u seba. Veľk. p. *Harcásár* je bez pochyby práve tak čestný človek, ako je Hodossy. Ale my jeho politiku neschvalujeme, schvalovať nemôžeme. Veľk. p. *Harcásár* patrí tiež medzi tých duchovných, ktorí v kostole s kancla vyhlásili síce učenie kat. cirkve proti civilnému manželstvu, ale v politike na protiveň tomu učeniu cirkve kat. *napomáhajú* tých liberálov, čo nám uviedli civilné manželstvo, alebo ho aspoň udržujú a zastávajú. Veľk. p. *Harcásár* môže síce povedať, že on liberálne manželstvá nezastáva, len osobe p. Hodossyho preukazuje dôveru a politike jeho. Ale takáto výhovorka neobstojí. Keď kto moju matku chce biť a ja mu podám do ruky k tej bytke kyjak, vtedy nesmiem sa vyhovárať, že však ja mojej matke neublížujem. A tak aj keď liberál uráža práva našej matky cirkve sv. katolíckej, a ja tomu liberálovi k ablegátstvu dopomáham, s tým mu dávam možnosť, aby tú matku moju, cirkev katolícku mohol dobre urážať. A tak darmo bych sa vymlúval, že však ja sám neschvalujem civilné manželstvo.

Od veľk. p. *Harcására* a jemu podobných pánov nikto nemôže žiadať, aby boli na príklad ľudákmi — ačpráve väčšina horlivých duchovných sú ľudáci. Ale liberálom by kat. duchovný nemal biť na žiaden pád. Lebo prosím, komu potom ten ľud má veriť: či *Harcásánovcom*, učenie kat. cirkve proti liberálnym sobášom s kancla ohlašujúcim, ači *Harcásánovcom*, liberálne sobáše s liberálmi ochraňujúcim? — V sabinovskom okrese sú veľmi nábožni, a presvedčení a horliví katolíci; tých veru žiaden pán nepresvedčí o liberálnine a neodvedie od strany ľudovej.

Ludové shromaždenia.

Teraz už ani liberáli nemôžu zapierať, že ľud kresťanský na všetky strany organizuje sa a pristupuje do tábora strany ľudovej. Ľudu sa oči predsa len otvárajú a nechce mať viac nič s liberálmi. To sa dokazuje zjavne pri našich shromaždeniach. Ľud nestarie sa o nepriaznivé počasie; keď kde zadržíme shromaždenie, všade dostavuje sa nám množstvo ľudu s celého ďalekého okolia a oduševnenia za ľudovú stranu nenie konca-kraja.

Minulú nedeľu mali sme dvoje ľudových shromaždení: jedno bolo v *Peresznyí*, druhé v *Szilbereku*. Na obe shromaždenia dostavilo sa nielen množstvo z ľudu spoločitého, ale aj duchovní a svetskí páni boli valne na

ních zastúpení. V Peresznyi predsedal *Alexander Giesswein* rábsky kapitulník s podpredseda svätoštefanského spolku z Pešti. Je to kňaz veľmi učený a milý, rečník výtečný. S banderiumom a strelbou z možiarov ho vítali. V svojej zahájajúcej reči dokazoval, že ľudová strana, zvlášť nám katolíkom je potrebná ako kus chleba, lebo bez takejto strany by si robily vlády a páni ablegáti čo by len chceli proti kresťanstvu. Poukázal aj na tie uspechy, ktoré strana ľudová docielila na sneme. Ľudová strana vytýčila si za cieľ zpäťvedenie kresťanskej krajiny našej tak, ako bola pod svätým kráľom Štefanom.

Po reči jeho prednášal *Mikuláš Ladányi* o hlavných bodoch programu ľudového. Hlavne o poreciach a o úvere rozpovedal veľmi zaujímavé veci. Poslúcháčom sa prednáška táto veľmi videla, veď zo skúsenosti vedia, že rečník mal vo všetkom pravdu.

Belo *Tillman* rečnil o cirkevnepolitických zákonoch. Poukázal na mravné a hmotné zkazy, ktoré z cirkevnej politiky vyplývajú. Dokázal, že potrebná je revízia zákonov týchto, a to nielen pre katolíkov ale aj pre všetky iné vierovyznania.

Konečne ešte *Giesswein* pochválil oduševnenosť prítomných a vyzýval všetkých k vernosti a vytrvalosti. Odchádzajúcim rečníkom zastrojil ľud prítomní veľiké ovácie.

Podobným úspechom skončilo sa ľudové shromaždenie aj v *Szilbereku*, kde predseda *Jankovich*, ablegát zahájil krátkou rečou shromaždenie. Po ňom *Emil Balla* vykladal poslúcháčom program strany ľudovej, čo sa prítomným veľmi páčilo. Zvlášte, keď rozpovedal, ako zamýšľa pomáhať strana naša malohospodárom. Štefan *Auer* podarene rečnil o liberálnej politike, obzvláštne o cirkevnej politike liberálov. Na konci reči dokazoval s veľkým úspechom, že revízia cirkevnepolitických zákonov je potrebná a preto potrebná je aj strana ľudová.

Novšie ľudové shromaždenia.

Ľudová strana je medzi politickými stranami jediná, ktorá udržuje stále styky so svojimi voličmi. Tak aj budúcu nedeľu budeme vydržiavať ľudové shromaždenie na povolanie ľudových voličov vo dvoch nižoznačených volebných okresoch. K týmto vydržiavať sa majúúcim shromaždeniam obdržali sme nasledujúce:

Pozvanie.

Oduševnení ľudoví voličia okresu jásskeho
v *Jászladánoch*

dňa 2. okt. (v nedeľu) r. 1904. o 12. hod. na kostolnom námestí

ĽUDOVÉ SHROMAŽDENIE

budú vydržiavať s nasledujúcim denným poriadkom:

Zahajujúca reč predsedova. Reční: dr. *Mikuláš Zboray*, kraj. vyslanec.

O hlavných bodoch programu ľudovej strany. Reční: dr. *Ladislav Saitz*, pravotár.

Ľudová strana a pospolitý ľud. Reční: *Karol Huszár*, redaktor.

Záverečná reč predsedova.

Dané v *Jászladánoch*, dňa 16. septembra 1904.

Riaditeľia.

Aj ľudoví voličia okresu sakčského budú mať v ten istý deň shromaždenie, ako o tom svedčí toto:

Pozvanie.

Oduševnení ľudoví voličia okresu sakčského

v *Irtínove*

dňa 2. októbra (v nedeľu) r. 1904. popoludní o 2-tej hod.

ĽUDOVÉ SHROMAŽDENIE

budú vydržiavať s nasledujúcim denným poriadkom:

Zahajujúca reč predsedova. Reční: dr. *Fraňko Darányi*, kraj. vyslanec.

O hlavných bodoch programu ľudovej strany.

Reční: dr. *Julius Moldoványi*, pravotár.

Ľudová strana a cirkevná politika. Reční: *Dezider Neumayer*, farár.

Záverečná reč predsedova.

Dané v *Irtínove*, dňa 16. sept. 1904.

Riaditeľstvo.

Rusko-japonská vojna.

Na mundžurskom bojišti mimo nepatrných srážok predstráž nestalo sa nič vážneho. Spomenutia ale zasluhuje to, že druhá ruská armáda na mandžurskom bojišti je už natoľko skoncentrovaná, že cár *Mikuláš* už aj vymenoval jej veliteľa v osobe generála *Oskara Grippenberga*, vojenského veliteľa vilnanskej gubernie.

Port-Arturská pevnosť sa ešte vždy drží.

Päť dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. *Bélabánya*, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor.

Veľké nešťastie zastihlo v Malom-Borovom (lipt. stol.) 8 rodín (46 duší), ktorých domy a hospodárske stavy so všetkým 23. júla zhoreli. V zamknutých domoch, ľudia k tomu po poli rozídení, nedalo sa ratovať nič. Otcovia týchto rodín sú sklári a riečičári. Prosím láskavých čitateľov o nejakú podporu pre tieto úbohé rodiny. Milodary v «Kresťane» budú uverejňované.

Veľké-Borove o. p. *Hutti*, (lipt. st.) 1904. 9. septembra.

Štefan Hattyár, administrátor.

Do pozornosti!

K dneskajšiemu číslu prikladame poštovú poukážku. Úctive prosíme našich ct. čitateľov, ktorí sú v reštancii, s predplatkom na minulý aj na tento rok zaostali, aby čím skôr svoj dlh vyrovnali, čo keď by zameškali, nútení budeme im v krátkom čase časopis zastaviť. Kto ale má na tento rok vyplatené, ten nech si poštovú poukážku odloží na budúci rok, t. j. na rok 1905, na ktorý sa môže už teraz predplatiť. Upozorňujeme našich ctených p. čitateľov, keď zašlú predplatok, aby nezameškali ich tlačenu adresu na poukážku prilepiť. Kto chce svoju adresu premeniť, ten nech nám nielen to odpíše, že kde mu máme časopis zasielať, ale aj to, kde mu predtým chodieval.

Administrácia.

Príčiny socializmu.

(Dokončenie).

Uznanlivosť, láska, nábožnosť, usilovnosť, šanoblivosť, čisté mravy sú základom blahobytu, ale nie červený socializmus. Kde tieto čnosti jestvujú, tam nemá prístupu socializmus. My, priatelia naši, toto čakáme od vás, a vtedy bude sa vám dobre vodiť.

Najťažšia úloha pre človeka je: spokojným byť. Uznať, že nemôže mať viac, kolko má, a že nemôže byť inšie, čím je. Kto je spokojným, ten nikdy nebude cucilistom. Veď práve nespokojnosť — ktorú na vše strany zkusujeme — plodí socialistov. Pobláznení robotníci ozaj myslia, že to, čo hlúpi vodcovia sľubujú, splní sa, a potom, že každý z nich bude šťastliví. No len čakajte! Dokázali sme, že sto ráz bolo by horšie, keby červený socializmus panoval na svete. Socializmus len preto vymysleli, aby tisíce darebákov prišlo k chlebu. Títo inšie nerobia, len klamú, zdierajú a huckaju robotníkov. Veď odkedy len pustoší na svete socializmus, celkom nič nepreviedol z toho, čo sľubuje, ani neprevedie. Načo by ste teda márnili peniaze na takú sprostosť, z ktorej ani vy, ani deti vaše nebudú mať osohu! Škoda každého groša. Skorej dobrú bakulu na nich!

Ani tie strajky, ktoré ustavične riadia, nevedú

k dobrému, lebo aby robotníci s týmto vydobudli to, čo docieliť chcú, to sa nepodarí. My to vám radíme: za poriadnu mzdu prijmite hocakú prácu. Dolnozemskí hospodárski robotníci — t. j. cucilisti — ustavične strajkujú, a žiadajú veľkú mzdu, vy sjednajte sa, a zaviazte kontrakt. Majte rozum. Radšej menej, ale isté. Mám skúsenosť, že na akú pomoc je Dolnia zem Slovákom!

Nech mi veria robotníci, že o mnoho by boli spokojnejší, a mali by viac priateľov, keby neboli otrokmi násilných vodcov. Nenie na svete cucilistu, ktorý bol by spokojný, kdežto veriaci robotník takýto je. A to robí viera. Darmo je, bez viery nenie blaženosti ani spásy. Z tohoto vidno, že aj neznabožstvo a nemravnosť tiež šíria socializmus.

Medzy príčiny, ktoré šíria socializmus patrí aj tá, že štát nič nedbá o robotníkov, vôbec o chudobných ľudí. A toto je tá najhlavnejšia príčina. Štát len o svojich ľudí má starosť: o židoch a o kortešoch, ktorí i tak majú istý chlieb za ľahodnú prácu. Ministrom, nadžupánom, učbárom, úradníkom a čert vie komu dal mästné platy a dobré penzie. Napomáha fabrikantov a všelijakých špekulantov židovských. Vládni ablegáti na všetky strany žaly bohato, kdežto na robotníkov ani sa len neobzreli. A túto panskú — ináč lumpácku — politiku štát aj teraz prevádza. Ako čo by chudobní ľudia ani len neboli synovia vlasti, ale voláki pankharti. A predsa remeselníci a hospodári znášajú tie najväčšie farchy, bez uznania a bez odmeny. Štát, tento nenasýtený márnotratiník, nemilosrdne inkassuje porcie a rozličné poplatky, a keď chudobný človek nemá odkiaľ platiť, dá ho zpredať a robí z neho žobráka. Celkom za nič nemá takéhto bedára. Nepýta sa, či má zárobok, a výživu: musí platiť. Hospodárske a priemyselnícke zákony nič nestoja. Tí liberáli, ktorí vymysleli ich, neboli priatelia ľudu. Tí nemali pred očima ľud, ktorý práve skrze jejích márnotratiné gazdovanie utratil všetko, zadlžil sa po krky, a teraz v zúfaní chytá sa socializmu. K tomuto priviedol krajinu židovský liberalismus. Z biedy tejto hodne ujšlo sa aj nášmu ľudu. Nenie div, veď liberálni ablegáti jeho vedeli sa výborne podlizovať a vďačiť židom. Môžu sa hanbiť!

Teda štát je ten najväčší a najnesvedomejší tyran. To je tá všemohúca vláda, ktorá

nikdy nepomáhala robotníkom, ale len o svojich miláčkov mala starosť. A pri tom kto jej pomáhal? Nože rodáci, obráťte sa kolo seba, hľadte na riaditeľov, na predstavených vašich. a povedzte: Svedomite zastupujú úrady? Nikdy nerobili vám krivdy a žiaľ? Zachodili s vami ľudský? Boli, a sú-li všetci priatelia vaší? Vážia si vás, ako načím občana krajinského? Ach, toto sú starodávne rany naše. Tie nikdy nezacelejú . . .

Že takéto riadenie neposladi život robotníkov a že nepohne ich k úcte oproti štátu, to je sväté. A tak štát je prvý, ktorý rozduchuje nespokojnosť a šíri socializmus. Ale, keď je takzvaný konštitucionálny štát takýto tyran, akýže bude ešte štát socialistický, v ktorom on sám bude vládnuť so všetkým. On bude vydržiavať robotníkov; on vyznačí prácu pre nich a mzdu nedá im, a človek s ničím nebude vládnuť. Tu bude len utešený život! Všetelijakí násilníci a lotri zavesia sa robotníkom na krky, budú im rozkazovať a zachodíť s nimi ako s hovädom. Kto by žiadal takýto život? Veď tam nebolo by pokoja za minútku. Krvavý boj dal by nám socializmus, ale iné nie.

My však nechceme boj, lež pokoj, ľudskosť a spravodlivosť. Ponevác toto nedá nám ani liberalizmus, tým menej červený socializmus: preto my, kresťanskí robotníci nie sme a nebudeme ani za jedno ani za druhé, ba obe nenávidíme akožto nepriateľov našich. Nás len kresťanstvo oduševňuje, a preto len ku kresťanskej vláde sa pripojíme.

BESEDNICA.

Svätý František a vtáčky.

Či bol v stánku, či von vyšiel,
Vždy o sláve Boha myslel;
František, ten svätý milý
Boha slávil v každej chvíli.

Keď spatril v prachu chrobáčka,
Alebo na strome vtáčka,
I tých povzbudzoval k tomu,
Aby klaňali sa Bohu.

A vtáčkovia prilietaly,
Kázeň Svätca načúvaly . . .
A on poslucháčkom milým
Kázal zápalom horlivým.

Eudia, čo ste na tej zemi
Na obraz Boží stvorenie,
Chváľte všetci Pána Boha,
Kým vás k sebe nepovolá.

Jemu slúži vše stvorenie,
Nad ním mocnejšieho nenie,
Slávme Jeho lásku, silu,
Velebme ho v každú chvíľu.

Ako zbohatneme, alebo, pomôž si človeče, aj Pán Boh ti pomôže?

(Pokračovanie).

Skoro všetci občania boli tam prítomní. Rychtár na krátko predniesol cieľ, prečo sa sišli, potom aj pán farár rečnil takto:

— Dvadsať rokov som v Balošnej. Zažil som dobré aj zlé časy. Mal som, chválabohu, radostné dni, ale taká radosť nikdy nenaplnovala srdce moje, aká dnes. Teším sa, že sami od seba prišli ste na to povedomie, že ďalej nemôže to tak ísť u nás, ako dosiaľ. Môžem povedať, že mnoho žiaľu pocítil som pre ľahkomyselnosť vašu, ale silne verím, že sám Boh bude vás povzbudzovať vo vašom predsavzatí, dá vám vtipu, vôle a vytrvanlivosti. Za dobrý znak držím, že sišli ste sa bez toho, že by vám to bol volakto kázal. Radiť sa chcete, ako by ste mohli založiť jeden užitočný spolok. Veľmi dobre. Len sa do toho s chuťou. Nemysleť na žiadne prekážky. Ak chcete, aby bol, nuž bude, a to čím skôr. Keď vy ste zaň, nik ho neprekazí. Založte ho k svojej obrane. Napomôže to váš dobrobyt. Hlásať bude vašu schopnosť a usilovnosť. Získate s ním slávu a vďaku. Teda dajte sa všetci do práce a vytrvajte až do konca. Hlavná vec je dobre začať. Preto je potrebná dnešná porada. Povyprávame sa o tej záležitosti tak dôkladne, aby sme ničoho nevynechali. Každého kto môže prehovoriť, vyslúchneme s radosťou a ochotnosťou ak mi dovolíte, tak vám najprv prednesiem ja mienku svoju.

— Čujme! Čujme! — znelo so všetkých strán.

— Priatelia, rozumejme slovu. Pravda, preto sme sa sem sišli, aby sme odpomohli chudobe našej, ktorá nás tlačí tak, že pohnuť sa nevieme. Pátrajme, čo je príčina tomu? To, že málo máme a veľa zpotrebujeme. Mnoho minieme a málo vyrobíme. To každý vie a cíti. Medzi nami sú malí hospodári, nádenníci a pár remeselníkov. Tito poslední málo vyrobia, lebo ľud obyčajne len v meste trojí peniaze, tam kupuje potrebné veci. Nádenníci dostanú malú mzdu, lebo pri slabej úrode a pri veľkých výdavkoch gazdovia nemôžu dať viac. Najhoršie je to s gazdom, lebo zbožie nemá ceny, a tak prinútený

je ho za malú cenu odmárniť, len aby k nejakému grošu prišiel.

— Tak je! Čistá pravda! — poznamenali mnohí na slová pána farára.

— Áno, zbožie nemá ceny — pokračoval ďalej. — Že prečo je to tak? Tomu je veľa príčin. Teraz dorábajú veľmi mnoho zbožia po celom svete, tak je veľa predavačov. Ale preto mohlo by mať dobrú cenu, lebo však aj kupcov je mnoho, lenže utláčajú a nivočia nás veľkí kupci a všeliakí špekulanti, ktorí len na to hľadajú, aby oni mali čím väčší zárobok. Pre nich chudobný človek aj zhytnúť môže. Nedbajú oňho, keď ho všetko dostali. U nich sú peniaze, oni sú kupci naši na zbožie. Títo pošovárajú sa v čas žatvy, a určujú zbožiu nízku cenu. Utisnutý malý gazda prinútený je za to predať, koľko mu sľúbil. Takýmto spôsobom židovskí kupci bohatnú, malí gazdovia ale na vnivoč vychádzajú.

— Prepadená židovská sberba! Aby sa prepadli všetci koľko ich je — zahromzil jeden gazda. — Hej, keby som mohol byť pijavicou na nich, čo len aspoň za jeden deň.

— Nežiadajte to Martinko — odpovedal pán farár — nenašli by ste v nich dobrú krv. U nich sú peniaze a vláda. Tak riada svet, ako sa im páči. Vo vrecku majú všetkých zadlžených panákov. Tých použijú k službám svojim. Všade sú im po ruke. K vôli nim prinútili národ k civilným matrikám a sobášom. Uviedli do života beznáboženstvo. K vôli nim volkajú socialistom, ktorí klamú a sdierajú chudobných roľníkov, remeselníkov a robotníkov, preto, že sú liberáli a nepriatelia katolíkom. Židia majú radosť z toho, keď národ slabne mravne a hmotne; keď je nespokojný a keď zanecháva starodávne pekné obyčaje!

— Prekliata robota! — zafal pästou Peter Lilaj.

— Len pomaly, priatelia. Tak neslobdno hromziť — tišil ich pán farár. — Hlúpy človek ten, ktorý na ranenú ruku to povie, že treba ju odrezat. Nie tak! Kto búri proti židom a ostatný národ, ten búri proti božskému zákonu. Hľadte priateľia, židáci a od nich zakúpení panáci nenávidia kňazov a mníšky, lebo vidia, že títo sú jediní priatelia chudoby. Ľud cíti a vie to, preto drží v najväčšej úctivosti duchovných. To ale kole oči židákovi a jejich otrokom, či sú ony ministri, ablegáti, úradníci alebo lúpežníci socialisti. Preto všemožne robia, či písmom, či slovom, aby priateľský pomer, ktorý medzi kňazmi a veriacimi panuje, zrušili a kňazov zoškľivili. Preto ich hanobia, potupujú, upodozrievajú a lžú, že oni sú príčinou všetkého zlého. A žiaľ, veľa je takých sprostákov, ktorí nespozorujú cieľ židákov, a ktorí nepomyslia, že na škodu vlastnú im to bude, keď vodíť dajú sa od slúžobníkov židovských, a keď proti kňazom, oproti viere Kristovej sa postaví. Hoc židáci nenávidia nás, ja predsa to hovorím, že hriech je násilenstvá robiť. Inakším spôsobom sa musíme brániť. Len s rozumom. Veď pre ľahkomyselnosť a nerozumnosť upadli sme na toľko. Sami dali sme židom tú moc, ktorú teraz proti nám obrátili. Mňa veru neoklamú, lebo mám svätý pokoj s nimi. My sami sme ži-

dov krmili a sami pomáhali im k cieľu. Veď peniaze a majetky, ktoré majú, nevzali násilím, ani neukradli, ale my sme im ich dali. Buďme rozumní, mierni a na svet súci, nebudeme tak upádať, ako dosiaľ. Musíme sa brániť oproti úžerníkom. Ale, aby nepoblúdlil v reči, navrátim sa k tomu, čo povedal som chcel, t. j. príčina chudoby našej je, že máme malé dôchodky.

Druhá príčina je — pokračoval duchovný — že máme veľa výdavkov. Tu sú hneď rozličné porcie. Pomenovať je ich veľká práca a nie ešte platiť. To všetko je potrebné na drahé riadenie krajinské. Človek platí, a ani nevie, načo a za čo. Keby aspoň dostal za to akú-takú odmenu, poľahčenie, práva alebo spravodlivosť, ale z hola nič. Ba áno, dostane, exekúcie soberú mu všetko, ba aj z domu ho vyženú, jestli platiť nevie. Mimo toho máme hrozitánske obecné prirážky. Aj tie rastú s roka na rok, a necítíme žiadne poľahčenie. A predsa na nič nestačí. Jak krajinská, tak aj obecná pokladnica je prázdna. Pri múdrom hospodárení, pri šanobe aj s polovicou mohli by krajinu tak riadiť, ako riada ju. Najhoršie je ale, že pri týchto veľkých porciach marnotratní sme. Mnoho je u nás zábavok a s tým spojených daromných dní. Nie sme usilovní, nie sme „anoblívi“. Oddali sme sa móde. Mnoho stovíme na parády. Veľké peniaze stovíme na nádheru. Slovom, sami kopeme hrob pre seba a pre svojich. Peniaze, výrobok a majetky naše do židovských rúk vandrujú, čomu sme my sami na vine.

(Pokračovanie nasleduje.)

Z Budapeštianskeho Kat. Del. Kruhu.

Slávnosť budapeštianskych slovenských katolíkov sa skvele vydarila dňa 18. septembra, keď Kat. Delnícky Kruh mal posviacku svojej pohrabnej zástavy. Zástava táto je z čierneho hodvábu a ozdobená je obrazmi Umučenia a Vzkriesenia Krista Pána. Na stužkách má nápis: «Budapeštiansky Katolícky Delnícky Kruh. — Darovala Anna Sirek 1904». Spolu posviacala sa aj nová stužka — tiež so slovenským nápisom — k zástave zelenej.

Slávnosť posviacania začala sa spievanou svätou omšou, ktorú za pomoci štyroch pánov kaplánov slúžil osvietený pán biskup, Adalbert Kanovics, farár jozefovský. Pod sv. omšou spieval miešaný aj mužský spevokol Kruhu slovenské piesne štvorhlasne. Pred oltárom zaujali svoje miesta krstné matky zástavy a stužky: blahpanie Sirekova a Hyrošikova. Popri nich stálo osem v bielo oblečených družičiek. So zástavami stáli traja a traja mužskí s dvúh strán oltáru. Pri faklách boli ale šiesti husári. — Po svätej omši posvätil pán biskup zástavu i stužky, na čo redaktor týchto novín povedal krátku reč o význame novoposvätenej zástavy. Osvietený pán biskup bol na toľko dojatý, že počas služieb Božích častejšie slzy ronil. Po kázni spomenutej vbili si prítomní duchovní ako i krstné matky, tiež predsedovia Kruhu

svoje pamätne klinec do zástavy. Potom v peknom pochode, pri štvorhlasnom speve vrátili sa členovia nazpät do Kruhu. Napred niesli zástavu čiernu, po nej na kočoch s bielymi koňmi viezly sa krstné matky, pred ktorými kráčaly družice. Za týmito niesli zástavu zelenú s husármi. Po týchto kráčali spevári a ostatní členovia štyria a štyria.

Podvečer dovršila sa slávnosť v Kruhu, kde vbižali sa ostatní klinec do zástavy. Predseda vítal hostí po slovensky, po maďarsky aj po nemecky. Pekne uctili sme si i krstné matky, z ktorých p. Sireková darovala na zástavu 120 korún a p. Hyrošíková 50 korún.

Krome týchto milodarov vymenili si pamätne klinec a platili na ne nasledujúci -

Šimon Adamčík 2 kor., Jozef Božek 2 K, Anton Branický 2 K, Matej Brunkala 2 K, Andrej Buček 3 K, Filip Bánaš 2 K, Helena Balek 2 K, Ján Betley 2 K 20 hal. Velp. dr. Ján Bundala 4 K, Štefan Celláry 4 K, Ján Číz 3 K, Juraj Dýrer 2 K, Velp. Ján Damborský 2 K, Karol Erl 5 K, Terezia Erdő 6 K, Jakub Evora 4 K, Anton Erl 5 K, Fraňko Florek 2 K, Sebastian Fabín 3 K, Leopold Fahrner 2 K, Štefan Fafalák 2 K, Pavel Grobačík 2 K, Karol Gruber 2 K, Josef Gešternbrein 2 K, Ignác Gullaj 2 K, Štefan Grebáč 5 K, Hitzkern s rodinou 4 K, Jakub Hýrošík 10 K, František Húška 3 K, Jakub Hohl 10 K, Karol Hochstein 6 K, Štefan Chlpáč 5 K, Rudolf Chmelár 1 K, Štefan Iskra 2 K, František Jurkovič 2 K, Andrej Jošták 2 K. Velp. Gejza Jäger 2 K, František Janík 2 K, Vincent Janec 2 K, Ján Janík 3 K, Peter Kutrik 2 K, Július Kustra 3 K, Andrej Kuric 3 K, Štefan Kazimír 2 K, Jozef Kristian 2 K, Ján Krajčí 3 K, Ignác Kupčulák 2 K, Ján Kaprál 2 K, Andrej Kložik 6 K, Mikuláš Kukoľ 2 K, Leopold Kusy 2 K, Adalbert Kohársky 2 K, Martin Križnický 5 K, Anna Karmaševič 4 K, Michal Krajčí 4 K, Jozef Kazimír 2 K, Andrej Kristiniak 3 K, Andrej Kazimír 2 K, Bela Katona 8 K, Štefan Kulina 2 K, Vendelín Longauer 2 K, Štefan Leimeter 5 K, Maria Latko 2 K, Lad. Likavec 2 K, Leopold Lindmayer 5 K, Fraňko Leitgeb 6 K, Velp. Gejza Líha 6 K, Anna Murín 2 K, Lauvřincová Morbicer 3 K, Belo Malec 3 K, Ján Machaj 2 K 40 hal., Andor Mayer 2 K, Tomáš Mayer 2 K, Karol Mihalke 3 K., Rozália Mitzke 2 K. Velp. Jozef Metzker 5 K., Pavel Mühlbacher 4 K., Ignac Novák 2 K., Michal Nagy 4 K., Ján Nestor 5 K., Anton Neu 3 K., Ján Ondrušek 2 K., Florián Pátyerek 2 K., Milan Paulíny 1 K. 40 hal., Jozef Planečka 2 K., Vincent Pumper 4 K., Ján Petrovič 10 K., Ján Pehl 4 K., Ján Pinka 3 K., Ján Pšenák 2 K., Ján Pientek 80 hal., Jozef Peis 3 K., František Pristaš 1 K., Ján Pikala 2 K., Peter Roknál 2 K. Jozef Rikker 6 K., Tomáš Ratulovský 2 K., Andrej Raffaj 4 K., Ján Surový 2 K., Berta Surový 2 K., Ignác Salajka 2 K., Velp. Edvard Šándorfi 5 K., Fraňko Šulkovský 2 K., Michal Šefranko 2 K., Štefan Scheering 2 K. Ladislav Schrödl s rodinou 4 K., Katarina Smolka 4 K, Andrej Selecký 6 K., Sán Sviba 2 K. 50 hal., Maria Španinger 3 K. Ján Sovik 4 K., Fraňko Skyčák 10 K., Ján Tajčík 2 K., Pavel Tihány 2 K.

(Pokra

CHÝRNIK.

Kráľ v Uhorsku. Z Viedne oznamujú, že uhorský kráľ Franc Jozef I. príde v prvej polovici októbra do Godelova, kde sa pobaví dlhší čas. Od 30. septembra do 7. októbra bude poľovať kráľ v Radmeri (Stýrsko).

Chýry zo spišského biskupstva. Spišský biskup dr. Alexander Párvy dňa 18. sept. vysvätil za kňazov skončených bohoslovcov: Štefana Szalay, Franca Ulmanek, Lukáša Roman a Jozefa Fischer. Štefan Szalay je poslaný do Harhova, Franc Urbánek do Veľkého Bobrovca, Lukáš Roman do Podvilka a Jozef Fischer do Zázrivej, všetci za kaplánov.

Vyznačenie. Jeho veličnosť kráľ vyznačil Kolomana Garlathyho, správcu hôr v Hrádku (stol. liptovská) z príležitosti jeho pensionovania na uznanie jeho zásluh rádom železnej horuny III. triedy a úradného sluhu Jakuba Zsadányho za jeho dlhoročnú a vernú službu so strieborným záslužným krížom.

Ženba nemeckého dediča trónu. Z Potsdamu oznamujú, že sobáš nemeckého dediča trónu bude prostriedkom januára, najskôr 15-ho alebo 16-ho. Mladý pár bude bývať v Potsdame.

Prísaha Steyna. Bývalý predseda južno-africkej republiky Oranžu odcestoval do Hágy, kde složí do rúk anglického veľvyslanca prisahu vernosti anglickému kráľovi Edvardovi VII. Steyn vráti sa po prisahi do svojej vlasti.

Kráľ Oskar je chorý. Ako jeden zo Stockholmu došlý telegram oznamuje, švédsky a norvéžsky kráľ Oskar je od niekoľko dní chorý a práve preto vystala aj prehliadka pobrežnej floty. Dľa jednej berlinskej zprávy kráľ Oskár trpí na brtanový katar, ale jeho nemoc není povážlivá.

Šperky kráľovnej Dragy. Súčasne so srbskou korunáciou opätovne objavila sa pamiatka kráľovnej Dragy, ktorú už temer sapomenuli. Z Londýna sdeľujú, že sestry zavraždenej kráľovnej predajú na licitácii tie šperky, ktoré ostaly po ich sestre. Medzi týmito šperkami je svatobný dar ruského cára: jedna veľmi skvostna a drahocenná náramnica, viac historicky významných siet, podobizeň zavraždeného kráľa Alexandra a jeho manželky kráľovnej Dragy a krem toho ešte so pár diamantových šperkov. V tom istom čase predajú na verejnej licitácii aj jachtu (lodka) ktorú darovalo v deň sobásu kráľovnej Drage mesto Belehrad.

Nehoda vychovávateľa dediča srbského trónu. Z Belehředu oznamujú, že vojenský vychovávateľ srbského princa sadol počas ňjazdenia s koa a povdžlive sa ranil.

Kde je vôľa, tam je i pomoc Božia. Zo Senču nám píše náš dopisovateľ. Obec leží vo vrábelskom okrese. Jej obyvatelia jako farníci patria do veľkej Máne, ktorá je nie pod rukov, teda ďaleko leží. Pre túto obtížnu cestu Senčania chodievajú na sv. omšu na Fuššinie (Füss). Aby spomenutí Senčania aj doma mali sa kde pre modlitbu shromažďovať, predešlý jich duchovný nebohý Martin Ratymorský zaopatril jím taký dom, ktorý slúžil miesto kaplice, kde sa aj sv. omša mohla odbavovať. Medzitým nábožní naši Slováci neuspokojili sa z jednoduchým domom, ktorý krom križa nijako nezdal sa byť «domom božím a modlitby», ale sbierali groše a odkladali na ten cieľ, že o niekoľko rokov podarí sa jím vystaviť riadny chrám boží. Túžba jich sa konečne splnila, lebo dnes na miesto opustenej kaple, vydlíme v Senci krásny kostolík vystavený. Všeobecná radosť zaplesala v srdciach Senčanov, keď po mnohom namáhaní takrečeno zo svojej vlastnej obetivosti a z pričinením svojho duchovného pastiera dp. Henricha Klimčík a iných dobrodincov, podarilo sa jím to vykonať, čo si už predtým žiadali, t. j. mať svoj vlastný chrám Boží. Dňa 11-ho septembra v deň slávneho mena Panny Marie kostol tento požehnal dp. Izidor Luliček dekan vrábelský z asistentiov dp. farára veľkománenského a Vavrinca Lipka obľúbeného kaplána z Fuššinie a po dokonanej ceremonii držal pán dekan kázen, jako treba dom boží, svaté miesto uctiť. Nasledovala sv. omša a po Evanjeliume rečnil jich duchovný otec, poučujúc jich jaké milosti udeľuje Boh skrz dom svoj. Škoda, že z vonku nebolo kázne, lebo veľký krđel nábožného ľudu nemohol sa dnu vmestiť a zostal bez slova božieho. Ľud sa zúčastnil na spomenutej slávnosti zo susedných dedín a krásnym slovenským spevom chválil svojho Hospodina. Spev veriacich sprádzala banda trubačov z nového Lotu, ktorá nie málo prispela k slávnosti toho dňa. Kostol je vystavený ku cti Narodenia Panny Marie, ktorý obraz daroval tamejší rychtár Andrej Šúchal. Dva nové zvony vo väži umiestnené upomínajú veriacich na modlitbu. Po dokonanej službe Božej duchovní a svetskí predstavení zišli sa v priateľskom dome tamejšieho pána rychtára. Môžeme povedať, že: «oko moje v slze radosnej sa topí, ale čo za radosť to? Kdo ju pochopí?» Taký dojen robilo to na nás.

Loď vystaľovalcov. Z Fiume sdeľujú: Jedna mohútna osobná loď spoločnosti Cunard-Line, menom «Ultönia» dorazila 21. t. m. do fiumánskeho prístavu a dovezla so sebou z Ameriky sedomdesiatšedem vystaľovalcov, ktorí vrátili sa zpät do svojej starej vlasti. Toto zrejme dokazuje, že ani v Amerike neletie pečené holuby nikomu do úst.

Nehoda jedného ohňohasiča. Zo Szombathelyu oznamujú: V sobotu vydržiavali ohňohasičia Nemet-Szent-Mihályu ohňohasičskú slávnosť, na ktorej udala sa smrteľná nehoda. Ohňohasič Mikuláš Tóth chcel pozdraviť na ohňohasičskú slávnosť došlych hostov s výstrelmi z mažiarov. Jeden mažiar náhodou sa roshodil a rozfrknuté kúsky ranili ohňohasiča Tótha na tvári a odtrhly mu

obidve ruky. Smrteľné raneného ohňohasiča zaviezli do viedeňskej kliniky, no sotva sa vylieči.

Vyzvanie k velebným pánom oltárnym bratom. Nižepodpísaný obstaral osobitný odtisk modlitby «Verím Boha mojeho živého...» doslovne dľa najnovšieho vydania svätovojtešského «Čítania a Evanj.» s označenými prestávkami, s veľkými písmenami a fraktúrou, aby sa aj tam, kde vyznanie toto viery, nádeje a lásky ešte kňaz po kázni unavený odriekať musí, zaviesť mohol ten nasledovania hodný zvyk, aby to všetok ľud pomaly, rozjímavave odriekal. Pripojil som ešte *fonetickým pravopisom* a veľkou latinkou tlačené antifony: Asperges me..., Vidi aquam..., Tantum ergo..., Genitori... tiež aj antifony Panny Marie po popoludňajších službách Božích predpísané. Cieľu primerane a úhľadne vystavené toto tlačivko zasluhuje čo najširšieho rozšírenia po našich slovenských farnosťach. Strán má 8, formát taký, že sa aj do menších modlitebných knižiek vmestí. 100 kusov za 4 koruny, franko zasiela patričným na požiadanie dolnupodpísaný, alebo knižtlačiareň Karla Salvu v Liptovskom Ružomberku (Liptó-Rózsashegy). Karol A. Medvecký, správca fary. Brehy, posledná pošta Ujbánya (tekovská stol.)

Jedovaté hríby. Z Pätkostolov sdeľujú: Jozef Bertalan, gazda z obci Gige (st. somogy) jedol so svojou familiou na obed jedovaté huby. Jeho žena, dve dcérky a jeden chlápček popoludní za veľkých boľastí zomreli a on zápasi sô smrťou.

Do budovy nitrianskej súdnej stolice strelil ktosi cez okno. Gulka preletela okolo uší jedného úradníka gruntovej knihy. Páchatela stopujú, ale dosavad bez výsledku.

Katolícky kongress v Budapešti. Krajinský spolok katolíckeho kongressu vydal vyzvanie, v ktorom upovedomuje katolíkov, že piaty katolícky kongress vydržiavať budú 20—23. októbra v Budapešti. Hlavným ochrancom kongressu bude kniežaprimas Klaudius Vaszary, ochrancom však bude uhorský biskupský sbor. Členom môže byť každý katolík, alebo katolíčka, ktorí sa hlásiť môžu v kancelárii výboru pod č. 19. v Molnar ulici. Členovský poplatok je šesť korún. V tom istom čase budú vydržiavať aj krajinský marianský sjazd.

Benátska zvonica. Z Benátok oznamujú, že zvonice zvanú Campanilu, ktorá bola sa srútila pred dvoma rokmi, už stavajú a so základom sú už i hotoví. Nový základ je ešte raz tak silný a široký, než bol starý. Postarali sa aj o to, aby močaristá pôda, na ktorej bola zvonica vystavená, bola cementom pevne vymurovaná. Nový základ je tak stavaný, že unesie aj štvornásobnú farchu váhy zvonice. Počiatkom budúceho roku začnú stavať aj samú zvonice.

Kráľov dar. Jeho veličenstvo rozdával z príležitosti svojich ciest v Karlsbade a v Marienbade rozličné dary. Tak dvom dcérkam Gottlibovi Krausovi, ktoré podaly uhorskému a anglickému kráľovi v Marienbade kytku kvetín, daroval Jeho veličenstvo náš kráľ Franc Jozef zlatú retiazku s jeho monogramom.

Tragedia v jednej nemocnici. Z Lvova sdelujú: V mestskej nemocnici v Nikolajeve pri rieke Don bola zamestnaná v ranhojišskom oddelení jedna lekárka, menom Petersová, ktorá účinkovala tam ako pomocná správcu nemocnice. Po tieto dni dovezli do nemocnice cieľom operácie jednu ťažko chorú ženskú a muž ženskej žiadal, že akonáhle prevedú na jeho manželke operáciu, aby ju mohol zaviesť na svoj byt. Správa nemocnice toto nechcela dovoliť, lebo prenesenie nemocnej hneď po operácii mohlo mať veľmi zlé následky. Muž na to zaviedol svoju ženu do druhej nemocnice, ale ani tu mu nechceli dovoliť, aby po operácii zaviezol svoju ženu domov. Operácia vystala. Muž zaviezol svoju manželku domov, ale už táto predvečerom ostala veľmi zle. Vtedy ju dal zavieť opäť do nemocnice a prosil lekárov, aby pomohli jeho žene. Na ranhojišskom oddelení nemocnice bola práve Petersová a telefonovala hlavnému lekárovi, aby prišiel ihneď previesť operáciu. Hlavný lekár odpovedal, že operácia není nebezpečná a že preto ju môže aj lekárka previesť. Petersová na to aj operovala ženskú. Operácia sa síce podarila, ale operovaná ženská o niekoľko hodín predsa zomrela. Opatrovníci nato privolali lekárku, aby konštatovala smrť. Táto to aj urobila, ale potom utekala do svojej izby sťa šialená a napila sa otravy. Naskutku zomrela. Pripad lekárky vzbudil v Lvove všeobecnú sústrasť, lebo bola známa čo veľmi šikovná lekárka.

Dva roky pod vodou. Už dva roky budú tomu, že 50ročný bágyonský obyvateľ Michal Nemes dňa 19. decembra roku 1902. zmizol z domu. Hľadali ho všade, ale mu nemôhli prísť na stopu. Nemes sa viackrát žaloval, že nevie znieť veľkú biedu a preto že sa pozbaví života. Jeho mrtvolu až teraz našli v rieke Aranyos.

Upozornenie. Viac ráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa, že je spoľahlivý ten alebo onen *ústav sprostredkujúci požičky*? Otázka táto bude napozatým zbytočná, bo hľa my odporúčame, a síce veľmi vrele, jeden taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý, a nadto ešte aj je nie sprostredkujúci, alebo *požičky sám prevádzajúci ústav*, tak že trovy prosredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» v Budapešti.

Pohyb proti prepitnému. Parížski kellneri vydržovali tieto dni shromaždenie, na ktorom uzavreli že zavedú pohyb proti zrušeniu prepitného a budú žiadať, aby mali cez týždeň jedon slobodný deň. Po shromaždení asi 50 kellnerov demonštrovalo. Na oslovenie policajtov, aby sa

rozišli, nastala bitka, počas ktorej hádzali do policajtov kamenie. Policia viac kellnerov zatkla a spravil poriadok.

Elektrická železnica medzi Viedňou a Prešporikom. Ako z Viedne oznamujú, vyslanec Huber viedol tieto dni v záujme vystavenia elektrickej železnice medzi Viedňou a Prešporikom pred viedeňského mešťanostu Luegera štyriadsatčlenovú deputáciu. Členovia deputácie boli sami obecní rychtári. V podopnom smysle poprosili aj správcu dra Weisskirchnera a dra Pattaiho železničného referenta, aby urobili všetko možné, aby sa elektrická železničná čiara medzi Viedňou a Prešporikom čím skôr vystavila. Mešťanosta Lueger a správca dr. Weisskirchner vyslovili sa, že oni boli vždy sa tom, aby sa železnica vystavila a ufajú, že záležitosť tejto vybavená bude v sneme ešte toho roku. Dľa mienky Pattaiho skoré vystavenie elektrickej železnice závisí jedine od toho, či odhlasujú na podnik toľko peňazí, koľko treba.

Chýry zo Spiša. V Ždiare 33 tamojších familií predalo svoj urbaniálny majetok, spolu 330 jutár kniežatu Hohenlohe, ktorý im za jedno jutro dal 550 korún, za všetko dostali teda 181 tisíc korún a všetky staviská im tiež nechal. Oni si teraz kúpili panský majetok v Petrovci blízko Spišského Podhradia za 140 tisíc korún. Dobrý čarúnok urobili. Za doterajšie plané, neúrodné role budú mať teraz dobré, úrodné role. na ktorých všetko rastie. Aj nebudú ustavičným mrazom vystavené, jako doteraz pod Tatrami. — V Podolínci mrtvého našli Jána Švatlovského na posteli svojej. Nešťastník tento bol veľkým pijakom a tak sa zdá, že sa pálenka v ňom zapálila a vyhasila život jeho. — Pri Nedeci dňa 17. sep. pltníci vytiahli z Dunajca jednu doteraz neznámu mužskú mrtvolu, o ktorej dosiaľ nevedno ako sa tam dostala. — Vo Spiši dňa 15. a 16. septembra vo dne a v noci ustavične husto pršalo. Dňa 16. v noci padal na vrchoch prvý sneh, dňa 21. v noci zase. Tatry sú celkom biele. Následkom toho nastal potom velice chladný čas. Ale 23. sa chvála Pánu Bohu znovu premenilo na teplo.

Lupežníci na krajinskej ceste. Z Pätkostolov oznamujú že Max Deutsch, ktorý má v árende pustatinu kniežata Montenuova, tieto dni došiel do Pätkostolov, odkiaľ na druhý deň ocestoval na koči do Gyuly. Na ceste pristavilo ho šesť revolverem ozbrojených zbojníkov a hrosili sa mu, že ho zastrelia, jak im neodovzdá peniaze. Potom mu sobrali 1500 kor. hotových peňazí, mnoho cenných papierov a šperkov v cene 9000 korún. Vyšetovanie doteraz nevedlo k výsledku; domnievajú sa, že lupež spáchal jedon bývalý kočiš arendátora.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo strednónáš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bärskedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po-koého ztiahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok 4 koruny

na pol roka 2 koruny

na štvrt' roka 1 koruna.

«Kreštan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

DOPISY.

Hliník (tekovská stol.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kreštane».

Prekrásny dôkaz svojej živej katolíckej viery poskytli obyvatelia slovenského mestečka Hliník, keď na vrchu Zmina rečenom postavili utešenú Kalváriu.

Mýslienka táto pochádza od nebožkého farára Augustina Bogišič. Nie každodenná obetivosť statných Hliničanov umožnila mu prevedenie jeho plánu. Stavba započala sa roku 1901. Mestskí urbarialisti obetovali náklad na priestranú káplňku, ktorá stojac teraz v úplnej nádhere, panuje nad čarokrásnym Pohroním. Kostolík bol už vystavený, ale chybovalo doň ešte vnútorné zariadenie. O stavbu z celej duše zaujatý farár nevedel odkiaľ vziať ďalší náklad. Jedna nábožná vdova, zaiste z vnuknutia božieho priniesla bez oslovenia svojej usporenej groše — a teraz nieto snáď na slovenských krajoch našich skvostnejšie vyzdobenej svätiny, ako tento kostolík. Štátui začali stavať jednotlivci. Jednu postavil miestny spolok sv. Buženca, jedna postavená bola zo sbierok, aby tak každý, aj ten najchudobnejší Hliničan mal príležitosť účasť brať na tomto bohumilom diele. Mlynsko-kamenárske družstvo postavilo umelecko prevedenú takzvanú Golgotu. Plán, prevedenie a kamenárska i maliarska práca chváli zručnosť novobaňského majstra K. Štecla. Celá dosavadná práca stála do 25.000 korún.

Ako Boh nedovolil Mojžišovi zem zaslúbenú, tak nemohol sa ani nebožký Bogišič dožiť dokončenia diela svojho. Dobrotivý Pán Bož povolal ho prv k sebe do večnosti a je mu zaiste sám odmenou šlachetných snažení jeho.

Úloha nedokončená dostala sa do dobrých rúk. Dočasný administrátor vp. Michal Judt s mladistvou chuťou pričíninil sa, aby dielo čím skorej vznešenému svojmu účelu posvätené bolo. Dľa cirkevných zákonov ctihodná reholá františkánska má tú výsadu, cirkevným požehnaním opatříť krížové cesty. K tomuto výkonu požiadaný

bol dôstojný predstavený kláštora vo Filakove, Páter Arnold Kapáš.

Dňa 7. septembra večer ustanovil sa mestský výbor na železničnom nádraží, aby privítal s vlakom prísť majúceho pátra. Medzi zvononím a strelbou mažiarov doviezol sa do skvele osvetleného mestečka. Pred farským bytom v bielo odené školské dievčatká výtaly ctihodného pátra. O pol ôsmej pohla sa z farského chrámu processia na Kalváriu medzi nábožným spevom, sprevádzaným vyňanskou bandou. Kalvária bola vtedy krásne osvetlená. Pred kostolíkom skvel sa 6 metrov vysoký plamenný kríž a káplňky boli tiež, každá osobitne osvetlená. Po predbežnej pobožnosti navrátil sa prôvod domov.

Udalosti druhého dňa predzvestoval hlahol zvonov a strelba na svitaní. Slávnosť začala sa tichou sv. omšou vo farskom kostole. Potom pohla sa processia na Kalváriu. Cesta s oboch bokov ohradená bola vonkoncom vencem, siahajúcim na viac tisíc metrov až po Golgotu. Miestny ohňohasičia a cirkevnými farbami označení sporiadatelja udržovali poriadok. Bolo tam 8—10.000 pútnikov: Slovákov, Maďarov, Nemcov, ktorí všetci — ač jazykom rozdielni, v bratskom cite splynuli v jeden Boha vebiaci sbor. Cestou požehnával ctihodný páter štácie a konečne kostolík. Po tomto nasledovala sv. kázeň. v ktorej miestny duchovný vzletnými slovami vyložil nám význam udalostí dnešného pre nás všetkých veľapamätného dňa. Pod slávnostnou sv. omšou dobre nacvičený sbor predniesol vo štvorhlase niekoľko nábožných piesní, s čím tiež nemalo prispeli k zveladeniu pamätihodnej udalosti tejto. Potom navrátil sa prôvod do farského kostola. Pri slávnostnom obede na fare milo nám padlo uzrieť zasedať halenu pri panskom kabáte. Tak by to malo byť vždy a všade! Naša učená trieda nemala by sa odľahovať od roľníctva, ale vzájomne sa uctiť a vážiť jeden druhého tak, ako vzájomne sa živíme jeden druhého. Tak by ľud pomali striasol so seba tú nedôveru, s ktorou sa nie bez príčiny chová v oči belaskárom. Zájmem ľudu na srdci nosiť, napomáhať ho hmotne i mravne, vzdelávať ho osvetou svojskou — toto žiada od inteligencie duch XX-ho stoloetia!

Po obede odbavila sa po prvý krát krížová cesta a večer veľkolepý ohňostroj bol dôstojným zaklúčením tejto slávnosti.

Prítomný.

Z námestovského okresu.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velavážený Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Kreštane».

O našom Námestove už sme dávno nečítali ničoho a predsa u nás, jako v meste okresnom, vždy jest niečo nového, na naznačenie hodného.

Dakedy je u nás ticho ako v hrobe a hneď si môžeš domysleť, že sú židovské sviatky, a to je v poriadku, keď si židia svoje sviatky ctia. Ale to je už smutná vec, keď kresťania k židovským sviatkam privykli a svojich sviatkov si nectia, bo všetky záležitosti si na nedelu a sviatky

zanechávajú. Nuž veru, keď takto budeme pokračovať i naďalej, to nám nebude slúžiť k dobrému.

Darmo je, Slováci bez židov žiť nemôžu; u nás v Námestove ani bez škôl židovských byť nemôžu. Katolícki mešťania toho roku aspoň 20 detí dali zapísať do židovskej školy. Pánom sa nečudujeme, lebo vieme, že týchto náboženské presvedčenie stojí na slabých nohách, ale keď gazdovia-mešťania zabúdajú na svoju školu, to už musí mať svoju príčinu. Veď keď sa i nachádza niečo v našej škole v neporiadku, na pr. jako počť, že pán direktor nepostarí sa dostatočne o zveladenie našej školy, že neúčinkuje spolu s našimi učiteľmi: to je ešte vždy nie dostatočná príčina, lebo takýto neporiadok sa dá napraviť.

Keď je zase pri súde okresnom deň pre práva, keď sú termíny na žaloby, vtedy sa na priestranom námestí nemôžeš pretisnúť, toľko ľudstva čaká na spravodlivosť svetskú, vykrútenú, jako si to ľudia sami vymysleli a skrz advokátov dobre zaplatili.

Tu kedysi zase bol nával ľudí v meste našom. Celý prúd úradských dedinských a krčmárov z okolia hrnul sa k financom, pojednávali tam o akcise, t. j. kto prenajme od štátu daň štátnu (akcis) od mäsa a od vína.

A pri takých záležitostiach dobre rozumejú židkovia, jako sa treba pokojne pokonať s predstavenstvami, aby čím menej platili a znášali, kdežto obce by mohly mať z prenájmu akcisu osov, keby sa predstavenstvá viacej staraly a viacej pracovaly.

Najdu sa však aj také obce, v ktorých naši ľudia vedú prvý zástoj, jako na pr. v Slanici, tam si obec nielen že sama vyarendovala akcis, ale si ho bude aj sama spravovať.

K poučeniu našich naznačujeme, že pri pojednávaní tomto krčmár, ktorý do obce s jednou bielou kozou privandroval, nadúval sa a vystatoval, že kto je vraj prvší do akcisu, či on a či obec? A keď mu odsekli — a to je v našom liberálnom svete dosť pekne — že veru obec, s dlhým nosom odtiahol. V Zubrohlave, teraz prekrútenej na Böhényfö, ešte vždy je krčmár prvý a nie obec.

Vôbec židia a liberáli sú na celom svete rovnakí. Kým sú v obci vo väčšine, každý, i nespravodlivý kľúč daňový im je dobrý, nech im je len na prospech; keď im už ale pôda pod nohami uchádza, keď už ich nedôjde spravodlivý kľúč daňový, vtedy už žiadajú spravodlivosť a najdu smieť druhému v očiach, kdežto nehanbia sa pred ľudom, že oni sami dlhé časy nosili vo svojich očiach brvno.

Kým panovali liberáli vo Viedni, priviedli mesto na mizinu a všetko v novinách liberálnych sa chválilo; keď ale prišiel ku správe kresťan za mešťanostu, nič im je nie dobré, na všetko najdu hanu.

V hospodárskom ohľade sa tiež v smutnom položení nachádzame, následkom dlhých a veľkých suchôt. Potravu pre statok máme o polovicu menej, jako vlni, statok nám tiež o polovicu z ceny spadnul. Zrna by ešte bolo, i švábka — chváľabohu — následkom dažďa teraz poprehujúceho, popravila sa. S potravou ale budeme zle

vyzerať a nevieme, jako si poradíme. Od vrchnosti nečujeme nič, ani nečakáme; lebo naši liberáli, keď i len povinnosť svoju plnia a keď ľudu v biede pomáhajú, hneď žiadajú i našu dušu, naše ľudové presvedčenie. My ale nikomu k vôli od nášeho presvedčenia neodstúpime, ale radšej ostaneme pri našej chudobe, tešiac sa so slovami Kristovými: «Blahoslavení chudobní, lebo jejich je kráľovstvo nebeské».

Ludák.

Z Trstenej.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vel'actený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavý týchto pár riadkov v našom oblúbenom «Kresťane» uverejniť.

O našej Orave vie každý, že je tu veľmi biedny kraj. A v takom kraji aj ľud musí len veľmi skromne sa živiť, ba keď príjdu planšie roky, ako na pr. je to roku tohoto, hrozí nám i hlad. Ľud náš je ale nábožný, a dosť by bol aj poučlivý, keby sa mal oň kto starať. Máme síce aj vodcov dobrých, len by neškodilo, keby boli do bojov za ľud ostrejší. Ako na nábožných katolíkov sa patrí, sme skoro do jedného všetci verní a nepoddajní ľudáci. Od ľudovej strany nás nikto ani násilensťvom, ani klamom neodvedie. Toto dobre vedia o nás aj stoliční liberálni páni a počúvam, že by nás radi prekabátili. Žeby chceli mať takého ablegáta v našom okrese, ktorý by s nimi držal a nie s ľudom a so stranou ľudovou. A že by neďbali, keby takýto im oddaný ablegát tu prešiel hoc i s programom ľudovým, ponevác vedia, že s liberálnym programom tu nikto nezvíťazí. O tomto si u nás katolícky ľud kamďiaľ viac rozpráva a sa znepokojuje, lebo aj židáci sa nám vyškľabujú, že vraj už bude po našom ľudáctve, lebo že okres náš už nebude patriť do centrumu ľudového a že sa od tohoto odtrhne! A ja som sa tým židákom posmievať veru aj zaprisahať, že sa my tu od ľudovej strany nikdy neodtrhneme. Toho sa ľud náš nedopustí nikomu k vôli! My poznáme len jednu našu stranu ľudovú, tú, ktorej na čele stojí slávny a neohrozený muž katolícky: gróf Ferdinand Zichy, spolu s Jánom Molnárom, s Rakovszkym, s Alexandrom Erntsztom a ostatnými znamenitými páni katolíckymi. My držíme sa len toho: «kto nenie so mnou, proti mne jest» — a tak i kto nenie s našou stranou ľudovou a s výšpomenutými páni ľudovými, ten je proti našej strane a taký na dôveru katolíkov našich rátať nemôže.

Čudujem sa, že o našej nespokojnosti ešte dosiaľ nikto nepísal v našom oblúbenom «Kresťane». Ja ale som si za svoju povinnosť pokladal ohlásit sa a osvedčiť o našej nezlomnej vernosti oproti starne ľudovej. A prosím tento môj dopis istotne a hneď uverejniť, aby sa ľud náš uspokojil a nemyslel si snáď, že sa naša milovaná strana o nás nestarí a že by dovolila, aby nás stoliční páni liberáli dajako prekabátili. Od takej potupy nech nás Pán Boh chráni! A ja myslím a som o tom presvedčený, že sa medzi našimi statnými voličmi ľudovými nenajde ani jeden, ktorý by sa stal neverným svojej strane ľudovej.

Ludák.

Leštiny, dňa 20-ho septembra 1904.

Osvedčenie.

Náhodov mi prišlo do rúk 35. číslo «Slovenského Týždenníka» v ktorom nachádza sa nasledovný dopis:

«Zmeškal — antisemit. Z Trnavy nám píšú: Boli ste sa kedysi zmienili o našom trnavskom škandáliku, keď niekoľko židia oškodili celé mesto o veľké tisíce. Medzi týmito je menovite jeden, čo má tesťa Dušnica v Slanici v Orave. Pravda, keď je židom zle, stavia sa na nohy celý Israel, pomáhajú si na vzájom, vybehajú si v úradoch protekciu a tmavé kšeftíky sa im zatušujú. Ten Zmeškal, čo ste ho minule tak kapitálne vymastili a čo už toľko zmeškal, zameškal i v tomto páde osvedčiť sa jako ochranca kresťanov proti židom. Síce mi by sme jeho ochrany ani tak nepotrebovali, ale škandál je to, že práve on, čo toľko huboval, pomáha teraz židom. Slanický Dušnic si ho zabral a Zmeškal dokázal sa ako verný priateľ Israela, lebo pod rukou pomáhal v tejto záležitosti našemu židovi, kde len mohol. A takito Judia nás klamú!»

Bez toho, aby som sa zaoberal s týmto podlým článkom, alebo dopisovateľom možno ešte podlejším ďalej, osvedčujem sa verejne, že som sa nikdy nemiešal ani bezprostredne, ani prostredne do žiadnych, tým menej trnavských akýchsi škandálikov; tým menej som podporoval židovské klamstvá v Trnave, alebo bárske, takové zakrýval. Osvedčujem sa, že som sa dozvedel o tom z patričného dopisu len dnes, aby slanický Dušnic dcéru svoju vôbec, alebo za jedného z trnavských klamárov vydal bol. Konečne sa osvedčujem, že vďačne zadám interpelláciu po najbližšom zasadnutí snemu krajinského, v tejto udanlive škandalóznej záležitosti, v záujme uškodenej Trnavy, jestli úpravu a vyzvanie zo strany na to povolanej obdržím. A tak myslím, že sme kvitt!!

Zoltán Zmeškál, kraj. vyslanec.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte nasledovné riadky uverejniť v našom obľúbenom «Kresťane».

Výkaz milodarov na pohorcov kysucko-novomestských.

Najnovšie som nasledujúce milodary obdržal na pohorcov kysucko-novomestských:

Osv. p. František Venczell, tit. biskup a praelát, Nitra 200 korún, K. Kolos kaplán, Skačany 4 K., N. N. Veliké-Oponice 3 K., J. Turček, Nedanovce 20 K., Staškovský farár a jeho veriaci 20 K., P. Ernyei farár Hrachovište 4.40 K., E. Steffel dekan a jeho veriaci N. Sučany 10 K., J. Kočner dekan Salakus 4 K., Št. Beňáč farár Osčadnice 10 K., A. Bárdy farár Opatovce (druhý raz) 2.70 K., P. Dermisek dekan a veriaci Púchov 41.40 K., Z Nitry: Pani Neugebauer Nándorová 4 K., L. Glósz kvardián 2 K., St. Huszár 10 K., J. Hevera 12 K., J. Cs.

2 K., vdova J. Pálosy 5 K. a šaty P. A. Szeitl, Val. Tvrdy 2—2 K. a šaty. Pzni J. Névery, V. Freissberger, E. Kubinyi, N. Grósz, J. Braunšteiner, M. Aranyossy, N. Júlia, F. Ketzl, B. Szalóky šaty.

Nech prímu horespomenuté velactené panie a páni v mene mojích ubiedených veriacích moju najúprimnejšiu vďaku.

Nech Vám všetkým Boh odplatí!

Mojí od nastávajúcej zimy sa trasúci farníci zvlášte poslaným šatám sa tešia, lebo zimné šaty im zhorely a tak v chatrnom, roztrhanom obleku sú prinútení vo svojich zimných komorách a pajtách bývať.

Zo srdca prajem týmto dobrodincom, aby aj oni mohli slyšať v den posledný slová Spasiteľa: «Poďte, požehnaní Otca mojho . . . lebo som lačnel, a dali ste mi jesť, žíznil som, a dali ste mi piť, . . . nahý som bol a priodali ste mňa. Amen, pravím vám, pokúď ste to učinili jednomu z bratov týchto najmenších, mne sto to učinili. (Mat. 25., 35.)

Koloman Szmda, dekan-farár.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Láskaví čitatelia «Kresťan»-a!

Hrozným nešťastím navštívil Boh mojích farníkov. 16-ho augusta Kysucké Nové-Mesto — vynímajúc pár domov — na prach zhorelo. Túto katastrofu len ten si zná predstaviť, kto ju, alebo jej následky vlastnými očiami videl. Škodu vyše milión zlatých cenia. Farský kostol i do nátra prehorel a prerútil sa tak, že nový sa musí od základu stavať. 320 domov i znútra zhorelo, pod seba pochovajúc 11 ľudí. 1500 ľudí si len život ochránilo a tie šaty, čo na sebe mali pri úteku pred ohňom, ktorý veľký vietor za krátky čas po celom meste rozniesol. Tieto úbohé duše teraz bez prístrešia a chleba ostanú, s nárekom chodia po rumoch alebo po poli, nikde ne-najdú odpočinku a živnosti. Plakať musím, vidiac zpuštošené mesto bez obyvateľov. Pred pár dňami ešte bohatí mešťania, teraz so slzami prichodia ku mne kúsok chleba pýtať pre svoje od hladu plačúce deti.

K Vám sa obraciam láskaví čitatelia «Kresťan»-a, ktorých sa ruka Pánova tak hrozne nedotkla, smilujte sa nad nami aspoň Vy spolubratia naši! Nemeškajte nám pomáhať s milodarmi! Vrucna modlitba povdačných duší vyprosí pre Vás milosrdenstvo od milostivého Spasiteľa, však to s Ním budete činiť.

Milodary prosím posieľať na «Farský úrad» do Kysucko Nového Mesta.

Koloman Szmda,
dekan-farár.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kresťan kiadóhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

37. K—nik. Pri podrobnom odpredaji dáme vám tieto výhody: 100 výtiskov za 18 korún, 50 výtiskov za 10 korún. Pri doposlani obnosu platíme paštu sami.

J. Z. v F. Srdečná vďaka za krátku zprávu. Nezaбудnite na nás i na ďalej. Práce vaše vždy s povďakou uverejníme.

A. B. Levoča. Dopis odložený je pre budúce číslo,

X. Lutujeme velice, že nezdelili ste nám vaše meno. Dopis odložili sme.

J. B., farár. Milodary uverejníme v budúcom čísle.

Ponižená prosba.

Velice smutný deň mali obyvatelia Starej Vsi dňa 5. júla. Asi o 12-tej hodine v poludní vybuchol u jedného žida oheň a za krátky čas asi za poldruhej hodiny 49 domov s bočnými budoviskami padlo ohňu v obeť, asíce tá čiastka ku Mafašovcam. Oheň sa velice rýchle šíril. Na nešťastie prešiel oheň aj na druhú stranu cesty, následkom čoho nebolo možno k domom doísť a tak nič nebolo možno ochrániť pred ohňom. Premnohým nič nezostalo, iba tá zem, na ktorej dom stál a to, čo na sebe mali. Veľká bieda panuje teraz tam. Mnohí nemajú čo do úst položiť, nemajú s čím svoje plačúce, chleba pýtajúce deti utíšiť, nemajú sa s čím odievať, nemajú kde svoje utrápené, prestrašené kosti k odpočinku položiť. Mnohí sú celkom na almužnú milosrdných ľudí odkázani. Kto nemá kamenné srdce, nech sa smiluje nad tými ubohými svojimi spolubratmi a spolusestrami v Kristu. Nech nečaká kým zaklopú uňho, ale nech im prispeje čím skorej k pomoci. Kto má viac nech viac udeľuje, kto menej, menej, ale každý podľa možnosti svojej. Však čo tým ubohým nešťastlivým dáme, to je v očiach božích tak, ako keď by sme to samému Pánu Bohu dali. On aj toho najostatnejšieho haliera, ktorého s úprimnej kresťanskej lásky k bližnému dáme, nenechá bez hojnej odplaty. Milodary pre tých nešťastlivých sa majú poslať na Katolícky farský úrad v Starej-Vsi (Szepes-Ófalu) Spiš.

Ešte ráz vám všetkým milí bratia a sestry v Kristu privolávam, smilujte sa nad ubohými vyhorelcami starovekými!

Jeden úprimný priateľ nešťastlivých.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Ztratené peniaze. Rozprávka. Napísal August Horislav Škultéty. Cena 10 halierov. Dostať u Jozefa Gašparik v Turč. Sv. Martine.

U redakcii: «Posol Svätého Antona», Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28 dostať tieto knižky:

1. «*K čomu vedie opilstvo?*» Poslovenčil Andrej Hladký. Cena 12 halierov.

2. «*Chlieb Svätého Antona.*» Zfotografoval Zaosek. Cena 12 halierov.

3. «*Trnavský bál*», veselá rozprávka, a «*Dva Listy*». Napísal Zaosek. Cena 12 halierov.

4. «*Historia Drotára*». Nakreslil Zaosek. Cena 12 hal.

5. «*Slovo ku kresťanským robotníkom*». Napísal Edvard Sándorfi. Cena 16 halierov.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Sv. Izidor čo príklad sedliakov, dľa Jána Petra Toussaint, podáva dr. Jozef N. Janda, farár Černianský a professor. K dostaniu v tlačiarňi u Juliusa Zhorella vo Veľkých Topolčanoch.

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «*Posla Sv. Antona*». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «*Posol Sv. Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Nábožne výlevy. Práve teraz vyšlo XI. vydanie. Kniha táto je pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom k potrebeniu v kostole i doma. Veľkosť 1288 strán. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 4 kor. 20 hal., viaz. vyt. v koži s mramorezom 5 kor. 60 hal., v koži so zlatorezom 6 korún a chagr. so zlatorezom a spinkov 7 korún, kosteným krížikom a v skvôstnej väzbe 11 korún.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zrkadlo. Vydáva Redakcia «*Posla božsk. Srdca Ježišovho*». Cena 10 hal. Pre knižku takto píšete: Redakcia «*Posol božsk. Srdca Ježišovho*» Trnava, (Nagyszombat).

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Mapu bojišťa rusko-japonského dostať v kníhkupectve Klimeš a Pivko v Lipt. Sv. Mikuláši. Cena s poštou 70 halierov. — Tamtiež dostať veľmi podrobnú mapu v nemeckom vydaní za 2 koruny 20 halierov s poštou,

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v kníhtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

«**Lacík**» rozprávka. Napísal August Horislav Skultéty. Tlačou a nákladom J. Gašparika, knihkupca a hnihtlačiara v Turčianskom Sv. Martine, u ktorého sa predáva po 10 halierov. Táto rozprávka je veľmi poučná pre rodičov, aké zlé následky má keď si svoje diatky zle vychovávajú. Knížočku túto vrele odporúčame našim čitateľom.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčík, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične zostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Májové kvety, čili nábožné rozjímanie o blahoslavennej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasinek. Vydal Fr. Richard Osvald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Osvald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bélabánya.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XVI. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Veselá knižnica. Vydáva Augustin Paulovič. Humoristické prednášky. Sošit XXIV. v Trnave. Tlačou a nákladom A. Horovitz. 1904.

Život sv. Alfonza Rodrigueza S. J. Vydáva «Posol božského Srdeca» v Trnave (Nagyszombat). Cena 30 halierov.

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knížočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a praktický. Za touto knížočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostali, odporúčame čo najvрейšie túto dobrú knížočku priateľom ľudu do pozornosti.

Život blah. Krescencie, člena tretieho radu sv. Františka. Velice milý a podivuhodný život na 50 stranách s 10 peknými obrázkami. Vydáva redakcia «Posla b. Srdeca J.» v Trnave (Nagyszombat, Pozsonym.) Cena: 12 krajciarov (24 halierov) krem pošty. Odporúčame ju všetkým, menovite údom III. radu sv. Františka.

Ceny potravných článkov.

Úradne značené priemerné ceny za 50 kilogramov. Pšenica: tisská K 10·20—10·70, peštianska K 10·15—10·50, belehradská K. 10·15—10·50, banátska (77 kilogramová) K. 10·10—10·45. — Raž: K. 7·30—7·55. — Jačmeň na

kým K. 7·20—7·50. — Ovos: prvotriedny 6·95—7·30, druhotriedny 6·90—7·15. — Kukurica: K. 7·10—7·20. — Repica: K. 11·50—12·00. — Prosó: K. ————

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	16·80	16·40	16·00	15·60	15·20	14·80	14·20
				č. 7	7½	8	
				K. 13·60	12·60	8·40	

Otruby: K. 6·20, hrubé K. 6·00.

Datelinové semä: lucerna K. 75·00 do 85·00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 8·00—8·50, žlté K. 10·00—11·00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely bôb: K. 10·75—11·00, tmavý K. 9·00—8·50, drobný K. 10·50—12·00, tarkavý K. ——. **Hrach**: K. 19·—13·00. — **Šošovica** veľká čistá K. 14·00—15·00. — **Konopné semä**: K. 9·00—10·00. — **Lanové semä**: prima K. 9·00—9·50. — **Rasca**: K. 23·00—29·00. — **Mak**: sivý K. 27·50—28·00, modrý K. 27·00—28·00. — **Ladník**: K. 7·00 do 7·50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: **Cukor** raffinovaný K. 80·00—81·00, kockový K. 80·50—83·00, kandis biely K. 83·00, žltý K. 79·50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom prima K. 44·50 ruský (***) K. 42·00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1904) K. 10·50—12·00, slavonský (1904) K. 00·00—00·00 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K. 11·00 do 11·25 srbské (80—85 kus.) K. 11·20—11·50.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 155·50 do 156·00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 58·00—59·00.

Sviňská masť: budapeštianska K. 69·00 do 70·50.

Slanina: vidiecka K. ———— mestská 3 kusová K. 53·50—54·00 za 50 klgr.

Na 90 dňovú próbu

zašlem každému **T. H. System-Anker Niklové-Roskopf-Patent hodinky**, ktoré sú primerané pre p. c. K. oficerov, žandárov, železničných úradníkov, a pre všetkých tých, ktorí dobré a mocnie hodinky do štrapácie potrebujú. A zavazujem sa obsah pred odbehom 90 dní bez všetkej srážky späťky poslať, jestli hodinky bez chyby budú mne späťky zaslané. Cena spolu už aj s retiazkov. Futrálom, taktiež jeden prsten so Simili-Brilliantom len 2 zl. 20 kr. Pri objednávke 4 kusov len 2 zl. Za dobré chodenie 5 ročnú písomnú záruku dám. Zásielky na doberku vybavuje továrna

J. H. Rabinovicz

vo Viedni, VII., Lindengasse Liferant c. k. železničiarov.

Treba žiadať

vo vlastnom záujme

Pôvodnú Kathreiner

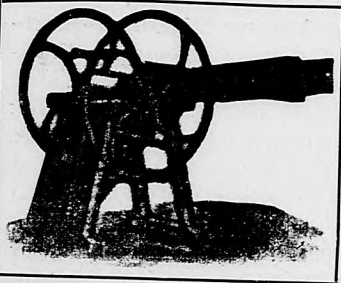
Kneipp sladovú kávu

len v bálikoch ochranným znakom farára Kneipp a menom Kathreiner opatrených, chraňme sa nadevšetko jakékoľvek bezcenné napodobnenia odobierať.

04.11/d

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláfačky s oceľovými guľičkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje na siatie**. **Pluhy**, **brány**. **Stroje na rezanie kapusty**. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

v **Bytči** (Nagy-Bittse).

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamennenie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahrádza. **Benedikt Sachsel, Lobes** 135 (pošta Pilsen Cechy.)

Opravená elektrická vačková lampa.

Po pritlačení jedným prstom vydáva jasné elektrické lúče. Úplne nebezpečná! Sila svetla je 2 1/2 voltov. Sila svetla je úplne neodvislá od vetra a od počasia, snahu alebo dažďa. Cenajednej úplne opatrenej vačkovej elektrickej lampy je 3 koruny, so zväčšujúcou čočkou 4 kor. Náhradná batteria 1 kor.

POZOR: Ne-kupujte bezcenné napodobneniny, my dobre stojíme, zakiaľ by náhradná batteria musela byť potrebná, za tri mesiace svetlo vydávajúce. Jediné hotové zariadenie. Rozposiela sa na dobierku cestou F. Schwartz, elektrický-rukodelný dom. **Viedeň**. IX/4. Sechschimmelgasse 23/G. prizemie.

Na 60-dňovú próbu

zašlem každému nové, **Mayer-sústavy Anker-Nickel-Roskopf-Patent-Remontoir** hodinky, s peknon retiazkou a schránkou za 2 zl. 50 kr. poštovou dobierkou. Tri kusy 6 zl. 75 kr. šesť kusov 12 zl. Najpríhodnejšie hodinky do práce pre jedného každého. **S rojročnou písomnou zárukou.** V páde nezodpovedania, peniaze sa nazpät vráti. **Objednať možno len v hlavnom sklade spojenej dielne na hodinky Roskopf**

Leopold Mayer,

cis. a kráľ. spolahlivý a statočný zaopatrovateľ

Viedeň, XIV., Mariahilferstrasse 187/P.

Chraňme sa od padelateľov.

Pozor gazdovia!

Kto chce lacné a dobré benzínmotory kúpiť, silné od jedného až do dvadsať koňskej sili, pritom aj odebíra všetky motorové popravky, nech sa hlási u Jozef Martinovicsa mašinist, Maniga, Nyitramegye.

Telegram! Sukne Lodenové, polovinnené, rôznych a stálých barev, 1 kus po 65—70 kr., sukne „Mandžuria“ (novinka!) po 1 zl. 20. 1 zl. 25 kr. vyrábí a dobierkou zasiela: **Adolf Jelínek** v Lísku, p. p. Jimramov, Morava. Nehodící se zboží buď vymením, aneb vezmu zpět a peníze vrátím; nespokojenost vyloučena! — Do 5 Kg. balika se vejde 7 sukni! **Vzorky zdarma franco!**

500 zlatých vyplatím tomu, komu by po upotrebovaní **Bartilovej ústnej vody**, jedna fľaška 35 kr. prinavrátilo sa boleme zubov alebo zápach. Z úst. (Za balenie platí sa 10 kr. osobyte). **E. Bartilla-Winkler**, **Viedeň** (Wien) 19/1, Sommergasse č 1. Žiadajte si v lekárni **Bartilovu** vodu na zuby. Kto by nám oznámil nejakih napobnovateľov ten bude štredre 7odarený. Na miesta, kde by táto voda nebola k dostaniu, pošlem b fľaš za 2 zl. 60 frankov. **Jednu fľašu nepošlem.**

Oznamy prijíma

administracia

„Krest'an“

Budapešť, Szentkirályi-ulica 28/a. číslo.